

ประกาศรับข้อเสนอแผนงาน/โครงการ
แผนงาน การยกระดับคุณภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21
ด้วยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์
ภายใต้โปรแกรมที่ 5 ส่งเสริมการวิจัยขั้นแนวหน้าและการวิจัยขั้นแนวหน้าและ
การวิจัยพื้นฐานที่ประเทศไทยมีศักยภาพ
ประจำปีงบประมาณ 2563 รอบที่ 2

1. ประเด็น/หัวข้อการสนับสนุน

การยกระดับคุณภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ด้วยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

2. เหตุผลความจำเป็น

มนุษย์ได้สะสมวิทยาการ การเรียนรู้ และการปรับตัวที่ทำให้สามารถดำเนินชีวิตในโลกอย่างต่อเนื่อง มนุษย์สะสมประสบการณ์ สร้างความรู้ หาความจริง และใช้เป็นทางเลือกทั้งทางอุดมการณ์ สุนทรียะ และนวัตกรรมในชีวิต กระนั้นก็ตาม สภาพการณ์ที่เราเผชิญก็ไม่เคยหยุดนิ่ง มนุษย์ยังคงต้องเรียนรู้ เสาะหา พัฒนา และสร้างความรู้ใหม่ทั้งเพื่อมองไปข้างหน้าและทำความเข้าใจย้อนหลังกับสิ่งที่ผ่านมา พร้อมทั้งเก็บรักษาองค์ความรู้หลากหลายก่อนสูญหาย รวมทั้งสร้างความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้พื้นฐานใหม่ หรือเพื่อสร้างแนวความคิดใหม่โดยทบทวนจากสิ่งที่ผ่านมาและสิ่งที่เตรียมจะเอาไปใช้ข้างหน้า

การวิจัยขั้นแนวหน้า (frontier research) เพื่อยกระดับคุณภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ด้วยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จึงมีความสำคัญโดยหมายรวมถึงขอบเขตงานวิจัยที่อยู่ในแนวโน้มใหม่ของการวิจัย (trend) มีขอบเขตทางการค้นคว้าที่ใหม่ล่าสุด ในบางกรณีอาจไม่ถึงกับเป็นสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน (unknown) โดยอาจเป็นประเด็นวิจัยเดิมที่ตั้งใจใหม่ซึ่งช่วยเปิดกระบวนทัศน์ใหม่ที่อาจนำไปสู่กระบวนวิธีวิทยาใหม่ (new methodology) หรือหัวข้อวิจัยต่อเนื่องใหม่ (new issue) เป็นหัวข้อที่กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว สร้างความสนใจในสาขาความรู้ นั้น หรือทำให้เกิดการเชื่อมหรือข้ามศาสตร์ เป็นของเก่าที่นำไปสู่ของใหม่ (cutting edge) รวมทั้งอาจเป็นโจทย์เดิมที่สร้างและท้าทายกับลักษณะเฉพาะของบริบทแบบไทยซึ่งมีความหลากหลายในตัวเอง เกิดวิถึคิดและนำไปสู่การแก้ปัญหาใหม่ได้

พรมแดนความ(ไม่)รู้ในโลกปัจจุบัน กำลังอุบัติขึ้นในหลายมิติ เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านโดยฉับพลันในหลายเรื่อง ประเด็นปัญหาเก่าๆที่ไม่ได้รับการแก้และนำไปสู่ปัญหาใหม่ ประเด็นปัญหาใหม่ที่เกิดจากการทับถมของเรื่องเดิม ๆ ทำให้เกิดความผันผวนในสังคมโดยรวมอย่างไม่เคยมีมาก่อน ตัวอย่างของมิติที่ส่งผลกระทบท้าทายมนุษย์และสังคม (แต่ไม่จำกัดอยู่เพียงตัวอย่างดังปรากฏในมิติที่ส่งผลกระทบฯ ตามด้านล่าง) ได้แก่

- 1) **มิติของโลกดิจิทัล** พัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและปัญญาประดิษฐ์โดยเฉพาะพัฒนาการของโลกดิจิทัลทำให้มนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ทั้งการปรับตัวให้มีความตระหนักในความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีในหลากหลายลักษณะที่กระทบกับชีวิตประจำวัน เช่น การใช้พื้นที่ในแบบดิจิทัล อาชญากรรมทางดิจิทัลและภัยต่าง ๆ การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนวิธีเรียน และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ในการสร้างหรือผลิตครูแนวใหม่ ความเป็นส่วนตัวเส้นแบ่งระหว่างชีวิตปัจเจกและชีวิตสาธารณะความสัมพันธ์ของคนผ่านเทคโนโลยี และสำนึกต่อส่วนรวม ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีดิจิทัล ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นความสัมพันธ์อันกำกวมเหล่านี้ยังส่งผลสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ที่มนุษย์มีต่อเทคโนโลยีภาพรวมในรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น
- 2) **มิติทางภาษาและวรรณกรรม** ประเด็นที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับชีวิตและวัฒนธรรมโลก ภาษาและวัฒนธรรมมีบทบาทในการทำความเข้าใจตัวตนท่ามกลางภาวะทันสมัยสุดขีด การทบทวนคุณค่าความเป็นมนุษย์ การเข้าถึงความหมายร่วมและความหวังของสังคมร่วมสมัยที่เปลี่ยนผันการประสมประสานวรรณกรรมกับสื่อสร้างสรรค์อื่นในรูปแบบใหม่
- 3) **มิติทางศิลปะ** ศิลปะเป็นเครื่องมือหรือภาษาที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นสัญลักษณ์ในการสะท้อนสังคมที่กำลังผันผวนอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม ชนชั้น แนวความคิด ประวัติศาสตร์ สังคมการเมือง ฯลฯ ศิลปะยังสะท้อนถึงสุนทรียภาพและปรัชญา มีบทบาทในการพัฒนาปัญญาและจิตวิญญาณของคนในสังคม และมีคุณค่าในสถานะสังคมและเศรษฐกิจร่วมสมัยด้วย
- 4) **มิติทางจริยธรรม** ในยุคแห่งความผันผวนและเปลี่ยนผ่านจริยธรรมแห่งการดำรงอยู่ร่วมกันเป็นเรื่องสำคัญและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ การถกเถียงด้านจริยธรรมครอบคลุมไปถึงประเด็นพื้นฐานที่สำคัญที่ต้องทำความเข้าใจหรือต้องมีการทบทวน เช่น สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การปฏิเสธหรือการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ สิ่งมีชีวิตและ สิ่งแวดล้อม
- 5) **มิติทางสังคมและการเมือง** ความเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนและกระทบทุกมิติของการดำรงชีวิต ทำให้การหาความรู้ทางสังคมการเมือง การศึกษาเรียนรู้ สำหรับการดำรงอยู่ร่วมกัน ต้องตอบสนองต่อโจทย์ใหม่ ๆ ที่ท้าทาย เช่น การบริหารจัดการภาครัฐ กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนามนุษย์และสังคม คุณค่าสาธารณะ การจัดการทรัพยากรร่วม การเปลี่ยนแปลงสังคมและเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเป็นธรรม การข้ามพรมแดนวัฒนธรรมชาติพันธุ์ เหล่านี้เป็นต้น ความหมายของการใช้ชีวิตในยุคใหม่จึงต้องสร้างความเข้าใจต่อการปรับตัวเชิงสถาบันและโครงสร้างที่ยืดหยุ่นไปด้วยกัน

ด้วยเหตุข้างต้นนี้ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ที่เป็นศาสตร์หลักที่ใช้สร้างศักยภาพและพัฒนามนุษย์ จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างองค์ความรู้ที่จะสร้างกลไกทางสังคมที่จะรองรับและสนับสนุนการปรับตัวดังกล่าวอย่างราบรื่น

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อสร้างองค์ความรู้ขั้นแนวหน้าทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21
- 3.2 เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัยขั้นแนวหน้าด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ที่ทำงานเพื่อพัฒนามนุษย์กับสังคมให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายอย่างเป็นรูปธรรม และทำให้งานวิจัยเกิดผลกระทบในวงกว้าง

4. ขอบเขตการสนับสนุน

- 4.1 การวิจัยที่จะสร้างองค์ความรู้สำหรับการเตรียมความพร้อมของมนุษย์ให้มีความสามารถในการปรับตัวตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของมิติต่าง ๆ การวิจัยที่นำเสนอให้เห็นถึงความซับซ้อนของมนุษย์และสังคม ครอบคลุมถึงการวิจัยที่จะนำไปสู่ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้ว หรือที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างลึกซึ้ง
- 4.2 การวิจัยที่มุ่งยกระดับคุณภาพและสมรรถนะของมนุษย์เพื่อช่วยให้มนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกและส่วนหนึ่งของสังคมมีความสามารถในการปรับตัวในสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างมีคุณค่า

5. ประเภทของการวิจัย และรายละเอียดประเด็น ที่ควรอธิบายให้ชัดเจนในข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อประกอบการพิจารณาและการประเมินผล

- 5.1 โครงการวิจัยอาจจัดอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งควรอธิบายความสำคัญให้ชัดเจน ดังนี้
 - 5.1.1 การวิจัยเพื่อบุกเบิกความรู้พื้นฐานอย่างใหม่ ซึ่งเป็นความรู้ที่มีความสำคัญต่อสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือพหุสาขาวิชา หรือสหสาขาวิชา แม้อาจจะยังไม่ตอบโจทย์เชิงประยุกต์หรือปฏิบัติในปัจจุบันอย่างชัดเจน แต่มีคุณค่าทางวิชาการ
 - 5.1.2 การวิจัยเพื่อตอบโจทย์ประเด็นปัญหาสำคัญเฉพาะหน้าในปัจจุบันอย่างชัดเจน
 - 5.1.3 การวิจัยเพื่อตั้งโจทย์ที่อาจยังไม่ชัดเจนในปัจจุบัน แต่ผู้วิจัยเห็นว่าสำคัญในอนาคตอันใกล้ ไม่ใช่การค้นหาหรือวางรากฐานความรู้ (foundational) ที่จำเป็นต้องมีอยู่แล้ว และไม่ใช่งานประยุกต์ใช้งานความรู้โดยสำเร็จรูปหรือต่อเติมเพียงเล็กน้อย (incremental) แต่เป็นการสำรวจพบแดนความรู้ใหม่
- 5.2 โครงการวิจัยอาจมีลักษณะทางสาขาวิชาอย่างไรอย่างหนึ่งดังนี้
 - 5.2.1 เป็นโครงการที่อยู่ในขอบเขตของสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง หรือ
 - 5.2.2 เป็นโครงการที่เน้นประเด็นสำคัญร่วมสมัย ซึ่งมีลักษณะการวิจัยแบบสหวิทยาการ
- 5.3 โครงการวิจัยควรมีคำอธิบายให้ชัดเจนถึงที่มาและความสำคัญของประเด็นปัญหาในการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับประเภทของโครงการวิจัยตาม 5.1 ดังนี้
 - 5.3.1 มีการนิยามและอธิบายว่า ประเด็นในการวิจัยเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งยังไม่มีความรู้และ/หรือการวิจัยมาก่อน หรือมีแต่ไม่ชัดเจนในข้อสรุปว่าเป็นอย่างไร หรืออาจเป็นประเด็นเดิม แต่เมื่อบริบทเปลี่ยนไป จำต้องมีการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพราะอะไร อย่างไร
 - 5.3.2 มีการอธิบายให้เห็นว่า เพราะเหตุใดองค์ความรู้ในแบบเดิมจึงไม่สามารถตอบประเด็นปัญหาดังกล่าวได้ และจำเป็นต้องมีโครงการวิจัยดังที่นำเสนอ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในทิศทางหรือจุดเน้นอย่างไรใหม่

- 5.3.3 มีการอธิบายชัดเจนว่า สถานภาพขององค์ความรู้และการวิจัยในปัจจุบันเป็นอย่างไร และยังมีช่องว่างของการวิจัย (research gap) อย่างไร
- 5.3.4 มีการนำเสนอจะสามารถเติมเต็มช่องว่างของการวิจัย หรือสถานภาพขององค์ความรู้เดิมได้อย่างไร ซึ่งควรลงรายละเอียดเป็นประเด็นชัดเจน และอยู่ในขอบเขตของโครงการวิจัยที่นำเสนอ มิใช่ประเด็นใหญ่ที่กว้างมากเกินไป หรือมีความเป็นทั่วไปมากเกินไป จนเห็นบริบทการใช้ผลการวิจัยได้ไม่ชัดเจน
- 5.3.5 มีการระบุหรืออธิบายกรอบคิดหรือทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการวิจัย
- 5.3.6 มีการระบุผลผลิต (output) ให้ชัดเจนว่า ผลผลิตของโครงการคืออะไร สำคัญอย่างไร
- 5.3.7 มีการระบุอย่างชัดเจนโดยมีรายละเอียดว่า ผลผลิตของโครงการวิจัยจะสามารถก่อให้เกิดการพัฒนา มนุษย์สำหรับสังคมไทยและสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ในด้านใด เพียงใด อย่างไร

6. สถานที่ดำเนินการ

ขอบเขตการดำเนินการควรเป็นการสร้างเครือข่ายการวิจัย และสนับสนุนนักวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันอุดมศึกษา องค์กรต่าง ๆ และหน่วยงานวิจัย พื้นที่การดำเนินการครอบคลุมภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศผ่านการเชื่อมโยงกับนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในระดับประเทศ-ภูมิภาค-นานาชาติ

7. กลุ่มเป้าหมายและหน่วยร่วมดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย

- นักวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานวิจัยทั่วประเทศ
- (ทั้งนี้ผู้ร่วมวิจัยอาจเป็นนักศึกษาทั้งระดับปริญญาบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิตทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ แต่ไม่ใช่เป็นการร่วมดำเนินงานในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย / หน่วยงานร่วมดำเนินการ

- กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- องค์กรส่วนท้องถิ่น
- สถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน
- หน่วยงานและองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรม
- องค์กรวิจัย
- หน่วยงานทางวัฒนธรรมต่างชาติ
- สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
- บริษัทหรือหน่วยงานภาคเอกชน
- มูลนิธิ องค์กร NGO ทั้งระดับชาติและนานาชาติ

8. ระยะเวลาการสนับสนุน

ไม่เกิน 3 ปี (ทำสัญญาครั้งแรกระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี)

9. เกณฑ์ในการพิจารณาข้อเสนอโครงการ

- 9.1 เป็นไปตามเงื่อนไขวัตถุประสงค์และขอบเขตการสนับสนุนข้างต้น
- 9.2 ความชัดเจน สมบูรณ์ และเหมาะสมของข้อเสนอโครงการ
- 9.3 ความพร้อมของคณะผู้วิจัย

10. การยื่นขอเสนอแผนงาน/โครงการ

ยื่นข้อเสนอแผนงาน/โครงการผ่านระบบ NRIS

11. กำหนดการรับข้อเสนอแผนงาน/โครงการ และการพิจารณาประกาศผล

- รับข้อเสนอแผนงาน/โครงการ : 22 มิถุนายน 2563 – 23 กรกฎาคม 2563
- ประกาศผล: ภายในเดือนกันยายน 2563

ทั้งนี้หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.) มีเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Objective and key result: OKR) ที่จะส่งมอบตามแผนงานสำคัญ (flagship) ของแผนงานการยกระดับคุณภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ด้วยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ภายใต้โปรแกรมที่ 5 ส่งเสริมการวิจัยขั้นแนวหน้าและการวิจัยขั้นแนวหน้าและ การวิจัยพื้นฐานที่ประเทศไทยมีศักยภาพ ภายในปี 2565 ดังนี้

<p>เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Objective and key result)</p>	<p>Objective พัฒนาและประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะศาสตร์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21</p> <p>Key results</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการวิจัยร่วมกับสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้องชาญระดับโลกผ่านเครือข่ายความร่วมมือในระดับนานาชาติ อย่างน้อยจำนวน 3 โครงการ 2. บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่มีค่า Impact factor ไม่น้อยกว่า 5 จำนวน 3 ฉบับ
--	--

โดยรายละเอียดข้อมูล OKR ข้างต้นนี้ แจกจ่ายเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาและยื่นขอเสนอแผนงาน/โครงการในระบบ NRIS

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม ได้ที่
หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน
และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.)
โทรศัพท์ 0 2470 7961-3 หรือ อีเมล pmu.b@nxpo.or.th